

СВЕЩЕНО ПИСАНИЕ

Освен Свещеното Предание и Свещеното Писание е форма на Божието Откровение. Свещеното Писание се нарича още Библия (от грц. βιβλία което означава 'книга'). В Свещеното Писание на Стария Завет чрез ръката на светите пророци е възвестено идването на Месията, Господ Иисус Христос, а в Новия Завет чрез ръката на светите апостоли са описани Неговият живот и спасителни дела.

Свещеното Писание на Стария и Новия Завет са една и единна книга, тъй като централната личност в тях е Единият и Същ Господ — Иисус Христос, Който е Алфа и Омега на Откровението. За единството на Свещеното Писание свидетелства и блаженият Августин, който казва: „Новият Завет се скрива в Стария, а Старият Завет се открива в Новия“³⁶.

Новият Завет е изпълнение на Стария Завет, защото Христос е изпълнил Стария Завет. В Неговата Личност са се изпълнили всички старозаветни пророчества и очаквания. Потвърждение на това намираме в Христовите думи: *Не мислете, че съм дошъл да наруша закона или пророците: не да наруша съм дошъл, а да изпълня (Мат. 5:17)*. Новият Завет носи Евангелието (грц. ευαγγέλιον — 'блага вест'), което не противоречи на Закона³⁷. Затова никой не може да твърди, че е истински последовател на Мойсей, ако не вярва, че Христос е Бог¹⁸.

Старият Завет — наследство на Църквата

Светите отци винаги са се стремели да запазят богатството на Стария Завет, като са го смятали за наследство на Църквата. Бог е избрал първо Израил да бъде приемник и носител на истината на Откровението, а в Новия Завет тази истина приема Църквата, която е наречена Нов Израил. Според свидетелството на св. Иустин Философ Старият Завет принадлежи именно на Църквата, а не на юдеите³⁹, а според светоотеческото учение целият Стар Завет е Църквата в развитие. Когато през първите векове на християнството се е използвала думата „писание“ или „писания“, се е имал предвид Старият Завет⁴⁰, с това значение тя се използва и в Символа на вярата и под нея се разбират всички старозаветни пророчества и очаквания.

Своята вяра в Христос в Стария и в Новия Завет Църквата е проявявала преди всичко в богослужението. Целокупният богослужебен живот е основан върху увереността, че съществува един истински и вечен Завет, който Бог е сключил с човешкия род, както и че има пълно съгласие между пророците и апостолите. В подкрепа на това е и фактът, че в ранната Църква пророческите книги и псалмите са били гръбнака на богослужението. Евангелията не са били написани веднага, и затова те не са могли да бъдат единственият източник за познаване на Бога. Те са се родили постепенно в лоното на Църквата, и то най-вече в нейния литургичен живот. Съгласието между двата Завета се вижда и в това, че названията на много празници от Стария Завет в Църквата са останали същите (Пасха, Петдесетница и др.), тъй като те са били предобраз на събитията от Новия Завет.

Силното влияние на Стария Завет се отразява и в богословието на новозаветните писания. Прологът на Иоановото Евангелие е под безспорното влияние на премъдростните книги на Стария Завет⁴¹. В посланията на апостол Павел до римляните и евреите е очевидно влиянието

на старозаветните законови книги. Светите отци са видели в личностите и събитията от Стария Завет „предобрази“ и „икони“ на бъдещите реалности от живота на Христос и на Църквата⁴².

Свещеното Писание и Свещеното Предание

Съдържанието на Свещеното Писание се открива най-добре в светлината на Свещеното Предание. За Свещеното Писание дори не може да се говори извън Преданието, нито може да се разбере правилно и да се преживее истински без него. Единствено с помощта на Преданието неговото съдържание остава винаги живо и достъпно. Свещеното Писание не е записани сведения за историческото предание или за устните поучения, а е дадено в Преданието и съществува заедно с него. С други думи Преданието е правилно разбраното Свещено Писание.

Да се разбере Свещеното Писание означава да се открият най-дълбокият смисъл и значение на Откровението като история на спасението. Условие за правилното тълкуване на Свещеното Писание е неговото преживяване в Църквата, в която то е възникнало. Затова Църквата никога не е гледала на Свещеното Писание извън рамките на Откровението и по същата причина е отхвърлила като чужд и неприемлив протестантския принцип *Sola scriptura* — само Писанието. Точно когато кажеш, че Свещеното Писание е самодостатъчно, означава да го отсечеш от Църквата като негов светотайствен извор.

Животът в Църквата — ключ за разбирането на Свещеното Писание

Църквата проповядва Христос, а не самото Свещено Писание. Тя като Тяло Христово предшества и дава пълнота на Свещеното Писание, което единствено в нея може да се изтълкува правилно. Еретиците и тези, които са извън Църквата, нямат ключа за разбирането на духа на Писанието. Писателят на ранната Църква Тертулиан дори не е искал да разговаря с еретиците за Свещеното Писание, защото смятал, че те нямат право да си служат с него, понеже то не им принадлежи⁴³. Според св. Иринея Лионски еретиците „изопачават фактите от Свещеното Писание и, бидейки слепи за истината, се противят на собственото си спасение“⁴⁴. Св. Атанасий Велики подчертава, че цитирането на отделни пасажии, откъснати от целостта на Свещеното Писание, и изопачаването на целия смисъл води до отклонение от пътя. Еретиците не представят Словото Божие, нито във връзка с истината на вярата, нито с посланията на Свещеното Писание и не виждат неговата цел⁴⁵. Св. Иероним свидетелства, че Евангелието не се състои само от думите на Писанието, а от неговото значение: „Не е на повърхността, а в съдържанието, не е в листите на беседата, а в корена на значението.

Свещеното Писание е полезно за слушателите само когато се казва с Христос, когато се представя със светите отци и когато не се проповядва без Светия Дух“⁴⁶.

Съвременност и непреходност на Свещеното Писание

Господ Христос възвестява Своите думи на всички поколения, а чрез Светия Дух те стават разбираеми за всеки член на Църквата и за църковната общност в цялост. Думите на Свещеното Писание имат за цел да свържат вярващите с Господ Христос чрез благодатното действие на Светия Дух. Апостолите първо са познали Христос чрез Неговите дела, а след това *повярваха на Писанието и на думата, що бе казал Иисус (Йоан. 2:22)*. За разлика от тях, покъсните поколения познават истината за Христос чрез слушането или четенето на думите за Него, а след това познават Неговата Личност в Църквата като общност и преди всичко в

светото тайнство Евхаристия.

Свещеното Писание е винаги съвременна книга, защото е насочена към всички поколения на човешкия род, защото проповядва Господа Христа, Който е дошъл и Който отново ще дойде. Това означават и Христовите думи: Небе и земя ще премине, ала думите Ми няма да преминат (*Марк. 13:31*). Записаните в Свещеното Писание думи са думи за вечен живот (*Йоан. 6:68*), защото въвеждат верните, които ги слушат и изпълняват, в Царството на Бъдещия век.